

[Aage Fogh.]

de passende store Brug, dem, som vi stiler efter med denne Lovgivning her, Brug paa 6—7 ha paa Øerne med god Jord, og paa 7—10 ha i Jylland med daarlig Jord, have været fuldt paa Højde med andre Landbrugstyper her i Landet med Hensyn til Forrentningsprocent.

Jeg synes, at naar man har et Lovgivningsarbejde som dette, burde det være en Selvfølge, at Driftsbureauet, som Staten dog betaler det væsentligste til Opretholdelsen af, skaffede de Oplysninger, som vi i saa høj Grad har Brug for i denne Forbindelse.

Nu kan man med stor Ret sige, at Spørgsmaalet om Forrentning er ikke det vigtigste, for Husmandsbruget er en udpræget Arbejdsplads for en Familie; det er ikke en Virksomhed, der er skabt, for at man kan anbringe Kapital i den. Det kan derfor med fuld Ret siges, at det er vigtigere, at den Familie, der arbejder i Bruget, er godt lønnet, end at der bliver en god Rente til Kapitalen. Fra de senere Aar har vi Beviser paa, at det er saadan, og jeg vil derfor sige, at man ikke skal tage for tungt paa det, selv om Forrentningsprocenten ikke helt ud kommer paa Højde med de andre Landbrugstypers, fordi Arbejdslønnen betyder saa meget mere.

I den Forbindelse vil jeg blot gøre opmærksom paa, at i 1942—43 havde Husmandsbruget en Forrentningsprocent paa 4,5, og da var Arbejdslønnen ansat til 3 600 Kr., men i 1946—47 er Forrentningsprocenten kun 1,4, men da er Arbejdslønnen 4 900 Kr. Der er ingen Tvivl om, at for Husmændenes Vedkommende er det sidste Aar langt det bedste. De har den høje Arbejds løn, der ganske vist giver en lavere Forrentningsprocent, men jeg vil tro, at større Betydning end Forrentningsprocenten har alligevel dette, at man ved at udstykke Jorden faar et større Udbytte.

Det var med nogen Undren, jeg hørte det ærede Medlem Hr. Victor Larsen fremhæve den Fare, Landet vilde have været i, hvis vi ingen Herregaarde havde haft under Krigen, for hvad de Herregaarde havde udrettet med Hensyn til at sikre Landets Befolknings Ernæring, var helt utroligt! (*Aksel Larsen*: For slet ikke at tale om Herremændene!). Dem talte det ærede Medlem nu ikke om, det var Herregaardene, han nævnte. Det ligger, saa vidt jeg ved, saadan, at de egentlige Herregaarde nok har afgivet omkring 1½ Mill. Tdr. Korn; alt, hvad der ligger derudover, ca. 1 Mill. Tdr. Korn, har Bønderne leveret. Hvis vi

nu tænker os, at vi afskaffede de indeklemte Husmænd, selvfølgelig paa Herregaardenes Bekostning, havde vi ingen Herremænd til at levere Korn, men saa havde vi heller ingen indeklemte Husmænd, som skulde have det, og saa var der Balance i Foretagendet. Og saa kunde Bønderne stadig garantere Befolkningens Forsyning med Korn i Fremtiden; for Sandheden er den, at det er de danske Bondebrug, som har garanteret denne Forsyning. Der vilde altsaa ingen Fare være, selv om vi skulde gaa til at afskaffe en væsentlig Part af Herregaardene og give Jorden til de indeklemte Husmænd. Naar det nu er saadan, at der avles mere paa Jorden, naar den er udstykket, hvor skal Faren saa komme fra? Vi har jo en Befolkning her i Landet, som vi skal skaffe Føden til alligevel; saa kan der ingen Risiko være ved at sætte den ud paa Jorden.

At der avles mere, har vi heldigvis ogsaa Beviser for. Det interessante er her, at de første Regnskabsberetninger, vi har, fra 1920—21, tyder paa, at man dengang avlede det samme pr. Arealenhed paa Herregaarde og paa Husmandsbrug. Men i de senere Aar er der sket den Ændring, at Husmændene er avanceret mere og mere foran Herremændene, og i 1942—43 var Forholdet det, at medens man pr. Husmandsbrug avlede 5 100 Foderenheder pr. ha, avlede man paa de store Gaarde 3 600 Foderenheder pr. ha. Det er en Forskel paa 40 pCt. til Fordel for Husmandsbruget, og saa kan jeg ikke tro, at det ærede Medlem vil fortsætte med at forklare os, at en ny Udstykning vil betyde en Fare for Befolkningens Ernæring.

Saa kan man sige: Ja vel, man alt det skyldes vel, at Husmændene har foretaget store Indkøb af Gødning og Foderstoffer; det er altsaa ikke sket i Kraft af den danske Jord. Det Spørgsmaal kan ogsaa belyses, og saa sent som fra 1946—47 foreligger der talmæssige Oplysninger baade om Brutto- og Nettoproduktionen paa Herregaarde og paa Husmandsbrug. Der interesserer det mig at se, at Bruttoproduktionen angives i Beretningen til at være 1 788 Kr. pr. ha for et Husmandsbrug og 1 066 Kr. pr. ha for en Herregaard. Saa kan man sige: Ja vel, men det er fremkaldt ved, hvad der er indkøbt. Der er maaske indkøbt Gødning og Foderstoffer, som er sat ind i Produktionen, og Værdien af det, der er indkøbt til Driften, maa trækkes fra. Hvis vi gør det, faar vi Nettoproduktionen, der er Udtryk for det, der er det samlede Udbytte af dansk Arbejde paa dansk Jord. Det er